

2025-yil
12-iyul
shanba
№86
(5150)

YURT TARAQQIYOTI YO'LIDA BIRLASHAYLIK!

Ishonch

Gazeta 1991-yil 21-martdan chiqsa boshlagan

O'zbekiston kasaba uyushmalari Federatsiyasi nashri

Қирғизистон бизнинг
муҳим стратегик
ҳамкоримиз, энг яқин
қўшнимиз ва вақт билан
синалган дўстимиздир.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президенти

ТАРИХ СИНОВЛАРИДАН ЎТГАН ҲАҚИҚАТ

Ўзбек ва қирғизни ҳеч ким ва ҳеч қандай куч бир-биридан айира олмайди

1

Наки туркӣ қавм – ўзбек-қирғиз дўстлиги ҳақида гап кетганда, кўпчилик опис ўтишдан хикмат қидиришга тушиб кетади – гўёки буғунги кунларимизда ушбу қардошлиқ ришталарини ифодаловчи кўрли бир мисол йўдек. Тўғри, якин тарихда шундай воеалар кузатидики, окибатда бу иккى ҳалқнинг қардошлиги ҳақида гапиришнинг ўзи киновий маъно акс этирадигандай бўлиб қолганди. Аммо тарих дегани минг йиллардан бўён бирга яшаб келётган иккى кўши ҳалқнинг собиқ тузум пайтида шаклланган тушуниксиз мунозамасидан иборат эмас.

Ҳа, кечаги опатасир кунларимиз бугун тарихнинг қора бир кўланкаси бўлиб қолди. Аммо ўтмиш ва келажак олдида у нима деган гап?! Қолаверса, биз кўрган зиддиятлар, хафагарчилигу ўзаро ишончилик нима сабабдан бўлгани, бу ишлар ортида қандай кучлар тургани ва уларнинг мақсадлари нимадан иборатларигина буғун жуда яхши англаб олдик. Бу – жуда муҳим фактор. Нимагаки, ҳалқлар ўзининг кимлигини, ўзлигини билмас, англамаса, бундан ёмони йўқ. Бирор қоболардан қолган бир нақл борки, айни фақат четдан қидириш ҳам адоплатдан эмас.

Масалага агар шу тахлит ёндашди гап бўлсан, байзи номақбул ишлар ўзимиздан ўтганига ҳам гувоҳ бўлишимиз мумкин. Байзи таҳлилчилар ўзаро муносабатларнинг кескинлашувда ҳар иккى томон сиёсий элиталарни етарлича «ташаббус» кўрсатишганини истисно килишмайди. Масалан, қирғизистонлик сиёсатшунсо Эмилбек Жўраев бир мақоласида 2016 йилгача иккى давлат ўртасидаги алоказарнинг таранглашувни туфайли орадаги союзчилик узоқ давом этгани ва айрим жабҳаларда ҳамкорлик бутунлай тўхтаб қолгани, барча турдаги муносабатлар белорор ва носамимий бўлганинни ёзди. Унинг фирича, байзи ўринпарда олий раҳбариятлар ўртасидаги бир-бирини ошора күшмаслик, нодутлар баёнотлар бериш ҳолатлари жанжалли вазиятларнинг кескинлашувга олиб келган...

Энди бир ўйлаб кўринг, тили, дини, маданияти, тарихи ва тақдири бир бўлган иккى ҳалқ, кўши мамлакатлар қончага шу тахлит яшши мумкин эди, таассуслари, бундан ким ютарди-ю ким ютказарди?

Хозир бу ҳақда кўп гапиришни эмасман. Мен бир зиёли, қолаверса, ҳаёти узоқ йиллар сиёсат билан боғлиқ бўлган одам сифатиди ўзбек ва қирғиз ҳалқларининг бир-бирига бўлган меҳри, садоқати ҳақида сўзламоқчиман. Зотan, ҳалқларимиз ўртасида шундай савимият борки, бу қардошлиқ риштаси бизни бир-биринига ҳамиша боғлаб туради. Шундай ўйлайманки, ўзбек ва қирғизни ҳеч ким ва ҳеч қандай куч бир-биридан айира олмайди. Бу – тарих синовларидан ўтган ҳақиқат!

Бундай ҳолатлар пайдо бўлишини, албатта, сабаблари бор. Ўтмишда «қайта куриш» ва «ошкоралик» деб ном олган замонларни буғун жуда кам одам эслайди. Собиқ тузум парчаланиши арафасидаги «империя талвасаси» миллий республикалар ҳалқларининг бошига жуда кўп кулфатлар келтириди.

Жўлмадан, ўзбек ҳалқи ҳам айни ўша замонларда «Ўзбек иши», «Пахта иши» деган иғво-ю фитналар орқасидан кўп аязят чекди. Минглаб одамлар катоғон қилинди, тухмат ва бўхтон ўюстирилиб, милиялтинг номини қора қилишига очиқ-часига уриниди.

Ҳеч эсимдан чиқмайди, айнан ўша йиллари собиқ марказнинг бома-макфуравий-сиёсий жарчisi бўлган «Правда» газетасида (1988 йил 13 февраль) дунёта машҳур адаб Чингиз Айтматовнинг «Қайта куриш, ошкоралик – ономик дараҳтиз» («Перестройка, гласность – древо выживания») мақолоси босиди. Макола мазмун-моҳиятига кўра, собиқ марказ томонидан аёвсиз сиқувга, сиёсий репрессияга тортиган ўзбекистон ва ўзбек ҳалқи ҳимоясига қаратилган эди.

Айтматов унда, жўлмадан, шундай деганди:

«Ўзбек ҳалқининг мамлакат учун қилган меҳнатини бирма-бир санайверсак, буларнинг бари бошимизни кўйи эгиб, таъзим этишга арайди. Қадим-қадимдан ўзбек маданиятининг ўрта Осиёга кўрсатган таъсирини кўхна Византия Қадим Русга кўрсатган таъсирни билан киёспаш мумкин.

Советтагача бўлган даврларда ва со-

лар қанча кўп эътироф этилмасин охори тўкилмайди, қиймати пасаймайди.

2

Cўзимнинг аввалида айтиб кўяй, мен ба сафар глобал масалалар ҳақида эмас, кўпроқ оддий одамгарчилек, инсоний самимият, содароқ айтганда, кўшниларнинг бир-бирига бўлган меҳри, самимият ўтадаги вазиятни қандай ўзгартриб юбориши хусусида гапирикмочиман. Зотан, иккита буғун иккى ҳалқ, иккى мамлакат ҳаётida кузатётнимиз дўстона муносабатларнинг буғидир.

Ҳеч эсимдан чиқмайди: Президент

Шавкат Мирзиеев иш бошлаган икезлардаде. Ҳизбатиришни ўзбекистонниң қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – респондентлар ўзбекистонни ён нодуст давлатлардан бирни, деб хисоблаган бўлса, 2017 йилиги сўровларда энг якин дўст мамлакатлардан бирни сифатида кайд этишган... Ўзаро алоказарнинг бундай тез илқиашвили номида юнайтилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – респондентлар ўзбекистонни ён нодуст давлатлардан бирни, деб хисоблаган бўлса, 2017 йилиги сўровларда энг якин дўст мамлакатлардан бирни сифатида кайд этишган... Ўзаро алоказарнинг бундай тез илқиашвили номида юнайтилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кептираман: Қирғизистонда 2016 йили, яъни ўзгаришларгача бўлган даврда ўтказилган ижтиёдий сўровда иштироқи – бироғида ўзбекистонни ўзимнинг қароа таҳтириб бораётган буғандан кўпчиликни ҳайратга солганинг бор гап. Сўз исботи билан булиши учун аниқ мисол кеп

